

Visszaemlékezések és interjúk a levéltárügyről

A Levéltári Szemlében mindig helye volt a levéltártörténeti tárgyú közleményeknek, szerkesztőségünk igyekszik tudatosan is felkarolni a témát. A Levéltári Szemle *Levéltár-történet* rovata e célt szolgálja.

A levéltárak, levéltárosok, iratanyagok, meghatározó szakmai kérdések, épületek sorsát és alakulását végigkövető – hosszabb-rövidebb – tanulmányok, forrásközlések mellett fontosak az ***interjúk és a visszaemlékezések*** is.

A szakma meghatározó alakjai, elsősorban a már nyugállományú levéltárosok visszaemlékezései, illetve a velük zajló beszélgetések számos olyan információt rögzíthetnek az utókor számára, amelyek fontos kiegészítői lehetnek az írott forrásoknak.

Várjuk a közlevéltárak, egyházi és szaklevéltárak munkatársainak írásban rögzített interjúit, amelyek szerkesztett, megjelenésre alkalmas változata bekerülhet a Levéltári Szemlébe!

Az alábbiakban a Levéltári Szemle Levéltár-történet rovata számára készítendő interjúkhoz szeretnénk segítséget nyújtani.

A Levéltári Szemlében megjelenő levéltáros-interjúk természetesen a készítő levéltáros intézményének saját oral history gyűjteményét gyarapíthatják majd, s *követhető az intézmény által meghatározott interjúkészítési szabvány is*. Mindezek mellett szerkesztőségünk az alábbi útmutatóval segíti az interjúkészítésre vállalkozó levéltárosok munkáját, annál is inkább, mivel fontos, hogy a Levéltári Szemlébe egységes elvek mentén készülő anyagok kerüljenek. Kérjük kollégáinkat, hogy kövessék az alábbi útmutatót, s ennek megfelelően rögzítsék a beszélgetés írásos, közlésre szánt változatát!

1. Az interjúk javasolt **témái**:

a) személyek életútja:

a levéltárak nyugállományba vonult vezetőivel és munkatársaival készült interjúk; a levéltári szakmában jelentős eredményeket elért személyekkel készített beszélgetések, olyan kollégákkal, akik pályájuk egészében, vagy annak egy szakaszában meghatározóak voltak akár az egész levéltárügyre, akár saját régiójuk, intézményük sorsára, esetleg egy szakterületre nézve;

szemtanúk, kortársak visszaemlékezései személyekre, életutakra

visszaemlékezések saját életútra vonatkozóan

b) a későbbi történeti kutatás szempontjából fontosnak ítélt levéltár-történeti események, korszakok: levéltár-történeti szakmai változásokra, új módszerek bevezetésére, a levéltár-történetben fontos időszakokra vonatkozó interjúk (akár az események kulcsfontosságú vezetőivel, akár résztvevőkkel, kortársakkal készíthető)

c) levéltáros, segédlevéltáros-képzés

d) épülettörténet, levéltárépítés, költözés

e) részvétel a levéltáros egyesületek (MLE, MLVT, MELTE, FLE, MFLSZ) munkájában (új egyesületek esetében alapításában)

f) Levéltári Szemle, Levéltári Közlemények

g) levéltáros hétköznapiak, érdekességek

A felsoroltakon kívül természetesen már résztémák, vagy akár ezek kombinációi is lehetnek az interjúk témái.

2. Interjúkészítés kezdetén az interjú készítőjének **nyilatkozatot** kell kérnie az interjúalanytól arról, hogy hozzájárul az interjúkészítéshez és a beszélgetés írásos, szerkesztett változatának a Levéltári Szemlében történő közzétételéhez. Az interjúalanyval való egyeztetés az interjú készítő feladata és felelőssége. A Levéltári Szemlének közzétételre átadott interjú anyagát illetően az interjú készítő az átadáskor egyúttal felelősséget vállal arra vonatkozóan, hogy interjúalany a publikáláshoz hozzájárult, s vele a közzététel részleteit egyeztette. (1. sz. melléklet)

A szerkesztőséghez beérkezett interjú anyagán a szerkesztőség terjedelmi okokból módosításokat javasolhat, ezt azonban egyeztetni az átadóval.

3. A beszélgetés megkezdése előtt az interjúalanyról (és az interjú készítőről, valamint körülményekről) rögzíteni kell néhány **alapadatot**. Ehhez segítséget jelent az az alapkérdéssorozat, amelyek közül az interjúkészítő által nem relevánsnak ítélt kérdés elhagyható. (2. sz. melléklet.)

4. A Levéltári Szemle részére átadott írásos interjúváltozat esetében az interjúalany nem kell nyilatkoznia a felvett hang vagy filmanyag kutatását illetően, hiszen a folyóirat az írásos, szerkesztett változatot használja fel, de javasoljuk, hogy az interjú készítő levéltáros saját intézményi protokollja szerint készüljön nyilatkozat az interjúalany felvett adatainak kezeléséről, valamint arról, hogy milyen feltételek teljesülése mellett engedélyezi, korlátozza vagy tiltja a meginterjúvált személy a vele felvett anyag kutatását. Amennyiben az interjúalany az interjú bizonyos időre történő zárolása mellett dönt, az interjú készítő levéltárosnak is titoktartási kötelezettséget kell vállalnia. (Utóbbi eset azonban a Levéltári Szemlében a közeljövőben publikálható anyagokat nem érinti.)

5. **Terjedelem:**

közzétételre szánt anyagok hosszabb kézirat esetében 40 000; rövidebb esetében 10 000 – 20 000 terjedelműek lehetnek. Egy-egy kisebb érdekes résztema bemutatására is van lehetőség, értelemeszerűen kisebb terjedelemben.

6. A levéltártörténet számára fontos forrásként szolgáló **archív fotók** gyűjtését és publikálását is fontosnak tartjuk. Ezért kérjük a kollégákat az interjúkhoz kapcsolódó fényképek digitális másolatainak beküldésére is, amelyeket a beszélgetés mellékleteként szerepeltethetünk.

Levéltártörténeti szempontból fontos fotók közzétételét interjúktól függetlenül is tervezzük. Pontos információkkal (esemény, személy megnevezése, készítő, tulajdonos, időpont) ellátott képek közzétételére van lehetőség.

A fényképek akár eredetiben, akár digitális másolatban való gyűjtése minden levéltár számára hasznos és fontos. Folyóiratunk ily módon szeretné ösztönözni a képi források gyűjtését!

Kérjük a kollégákat, hogy segítsenek feltárhatóvá tenni a közelmúlt évtizedeinek levéltártörténetét! Valamennyi típusú levéltár életében voltak olyan fordulatok, amelyek erre érdekesek. Tegyük meg ezt szisztematikusan és közösen!

1. sz. melléklet
FELVÉTELI ADATLAP

Név:.....

Anyja neve:.....

Születési hely:.....

Születési dátum:.....

(Leánykori név):.....

Telefonszám:.....

E-mail:.....

Lakcím:.....

Munkahely:

Foglalkozás:.....

Interjú készítőjének neve, beosztása:.....

A felvétel elkészítéséhez hozzájárulok.

Tudomásul veszem, hogy a felvétel gyűjteményébe kerül, írott és szerkesztett változatát a Levéltári Szemle publikálja.

Az interjú kutathatóságáról és hozzáférhetőségéről külön dokumentumban nyilatkozom.

Dátum:

aláírás

2. sz melléklet

Az interjúalany későbbi azonosítását szolgáló alap-kérdéssor

(Az interjút készítő választja meg, hogy az alábbiakból milyen adatokat vesz fel.)

1. Alapadatok
 - a) név:
 - b) anyja neve:
 - c) születési hely és idő:
 - d) személyi igazolvány/útlevel/vezetői engedély száma:
2. Az interjúalany származása:
 - a) szülők származása (földrajzi, családi, társadalmi helyzet):
 - b) szülők nemzetisége, anyanyelve:
 - c) Szülők képzettsége, önművelés, munka, párttagság, szakszervezeti tagság:
 - d) A szülők helyzetének változásai 1945 után (földrajzi, munkavállalás, beosztás, társadalmi helyzet, párttagság, szakszervezeti tagság):
3. Az interjúalany alsó- közép- és felsőfokú tanulmányai:
 - a) A tanintézmények székhelye
 - b) A középfokú tanintézmény, meghatározó tanárok
 - c) Felsőfokú tanulmányok: intézmény, szak, meghatározó előadók, külföldi tanulmányok, végzettség
4. Társadalmi élet: mozgalmi munka (ifjúsági szervezetek, MDP, MSZMP, szakszervezeti munka), egyházak által szervezett körök, ellenzéki szerveződések:
5. Munkahelyek (mikor, milyen intézmény, milyen hatással volt pályájára):
6. Az interjúalanyhoz vagy az általa elmondottakhoz kötődő, s a levéltár őrizetében lévő iratokhoz kapcsolódó kérdések (személyre szabott, az interjúkészítő dolgozza ki):
7. Az interjúalany nevével összefüggésbe hozható történelmi események:
 - a) általa kidolgozott törvények, jogszabályok
 - b) nevéhez fűződő politikai, gazdasági, jogi, kereskedelmi, tudományos, kulturális, stb. változások
 - c) alkotásai, munkái